

ZBIÓR NORM DLA WSZYSTKICH DIECEZJI KOŚCIOŁA RZYMSKOKATOLICKIEGO I KATOLICKICH KOŚCIOŁÓW WSCHODNICH, DOTYCZĄCYCH POSTĘPOWANIA W SPRAWIE ZARZUTÓW SEKSUALNEGO WYKORZYSTYWANIA NIELETNICH PRZEZ KSIĘŻY I DIAKONÓW

Zatwierdzone po raz pierwszy przez Kongregację Biskupów 8 grudnia 2002 r.

WSTĘP

Dnia 14 czerwca 2002 r. Katolicka Konferencja Biskupów Stanów Zjednoczonych zatwierdziła Kartę Ochrony Dzieci i Młodzieży. Karta ta dotyczy zobowiązań ze strony Kościoła do właściwego i efektywnego postępowania z seksualnym wykorzystywaniem nieletnich popełnionym przez księży, diakonów i inne osoby zatrudnione przez Kościół (np. pracowników etatowych i wolontariuszy). Biskupi Stanów Zjednoczonych zobowiązali się podać pomocną dłoń wszystkim tym, którzy byli seksualnie nadużywani jako nieletni przez kogokolwiek kto zajmował w Kościele pozycję duchownego, pracownika etatowego czy wolontariusza, bez względu na to kiedy nadużycie to miało miejsce; niedawno czy wiele lat temu. Biskupi oznajmili, iż będą otwarcie informować, na ile tylko to jest możliwe, ludzi z parafii i wspólnot katolickich o przypadkach seksualnego nadużywania nieletnich, zachowując przy tym dyskrecję i chroniąc dobre imię zarówno osoby oskarżonej, jak i osoby poszkodowanej. Równocześnie biskupi zapewнили ofiary nadużyć i ich rodziny, że otoczą ich duchową i pasterską opieką oraz pomogą w powrocie do zdrowia i równowagi psychicznej.

Biskupi postanowili również nawiązać współpracę z rodzicami, władzami cywilnymi, wychowawcami, oraz różnymi organizacjami społecznymi w celu stworzenia i utrzymania jak najbardziej bezpiecznego środowiska dla dzieci. W ten sam sposób, biskupi zobowiązali się sprawdzać dane osobiste, w tym przeszłość kryminalną kandydatów na seminarzystów, jak również personelu pracującego z dziećmi i młodzieżą.

Dlatego, by zapewnić każdej diecezji/eparchii (eparchia, we wschodnim chrześcijaństwie oznacza terytorium podległe biskupowi, odpowiednik zachodniej diecezji) na terenie Stanów Zjednoczonych by wypracowała odpowiednią procedurę do właściwej odpowiedzi na wszelkie zarzuty seksualnych nadużyć wobec nieletnich, Katolicka Konferencja Biskupów Stanów Zjednoczonych zatwierdziła niniejsze Normy dla stworzenia w diecezjach rzymsko i wschodniokatolickich przepisów regulujących postępowanie wobec zarzutów seksualnego nadużywania nieletnich przez księży diecezjalnych i zakonnych oraz diakonów. (1) Normy te są uzupełnieniem powszechnego prawa Kościoła i winne być interpretowane zgodnie z tym prawem. Kościół tradycyjnie uznawał seksualne nadużycia wobec nieletnich za poważne przestępstwo i karze winnego karami, nie wykluczając możliwości - w zależności od przypadku - wydalenia ze stanu duchownego.

Dla celów niniejszych Norm, określa się, że przez „nadużycie seksualne” należy rozumieć każde wykroczenie osoby duchownej wobec nieletniego, przeciw szóstemu przykazaniu Dekalogu, jak jest to ujęte w kanonie 1395 §2 Kodeksu Prawa Kanonicznego Kościoła Rzymskokatolickiego i w kanonie 1453 § 1 Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich a także (Sacramentorum sanctitatis tutela, artykuł 4 § 1).(2)

NORMY

1. Niniejsze Normy zostały zatwierdzone przez Stolicę Apostolską. Decyzją Episkopatu Stanów Zjednoczonych Normy te weszły w życie z dniem 5 maja 2006 i stanowią prawo partykularne dla wszystkich diecezji Kościoła rzymsko i wschodniokatolickiego na terenie Stanów Zjednoczonych Ameryki. (3)

2. Każda diecezja rzymsko i wschodniokatolicka powinna opracować pisemne przepisy dotyczące postępowania wobec seksualnego nadużycia nieletnich przez księży i diakonów jak również inne osoby zatrudnione przez Kościół. Przepisy te powinny w pełni być podporządkowane (tym Normom) jak również wyjaśniać bardziej szczegółowo postępowanie jakie powinno być przyjęte zgodnie z wymaganiami prawa kanonicznego, szczególnie kanonów 1717-1719, Kodeksu Prawa Kanonicznego i kanonów 1468-1470, Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich. Kopia tych przepisów powinna być przekazana Konferencji Episkopatu USA w ciągu 3 miesięcy od daty wprowadzenia ich w życie. Kopia wszelkich ewentualnych poprawek wprowadzonych do pisemnych, diecezjalnych przepisów również powinna być przekazana Konferencji Biskupów Stanów Zjednoczonych w ciągu trzech miesięcy od daty ich wprowadzenia.

3. Każda diecezja/eparchia powinna wyznaczyć kompetentną osobę do koordynowania bezpośredniej pomocy i udzielania opieki duchowej osobom, które zgłoszą zarzut, że były seksualnie wykorzystywane jako nieletni przez księży lub diakonów.

4. Do pomocy diecezjalnym biskupom/patriarchom, każda diecezja/eparchia powinna wyznaczyć Radę Nadzorczą, która będzie działać jako poufne ciało konsultacyjne dla biskupa/patriarchy służąc mu w wypełnianiu jego odpowiedzialności. Do zadań tej Rady powinny należeć:

A. doradzanie diecezjalnemu biskupowi/patriarsze w ustalaniu wiarygodności zarzutów o seksualne wykorzystywanie nieletnich i określaniu przydatności (oskarżonych) do posługi duszpasterskiej;

B. dokonywanie przeglądu diecezjalnych/eparchialnych przepisów dotyczących postępowania wobec seksualnego nadużycia nieletnich, i

C. służenie poradą we wszelkich aspektach dotyczących tych spraw, czy to retrospektywnie czy przyszłościowo.

5. W skład Rady Nadzorczej, ustanowionej przez diecezjalnego biskupa/patriarchę, powinno wchodzić co najmniej pięć osób o dobrej reputacji i dobrego osądu, będących w pełnej komunii z Kościołem. Większość członków Rady Nadzorczej powinno stanowić osoby świeckie, które nie są zatrudnione przez diecezję/eparchię; przynajmniej jeden z członków powinien być księdzem, doświadczonym i szanowanym proboszczem diecezji/eparchii o której mowa; przynajmniej jeden z członków powinien posiadać specjalne doświadczenie w postępowaniu z nadużyciami seksualnymi nieletnich. Członkowie tej Rady powinni być wyznaczeni na okres pięciu lat, który może być przedłużony. Jest wskazane, aby Rzecznik Sprawiedliwości uczestniczył w zebraniach Rady Nadzorczej.

6. W przypadku wniesienia zarzutu o seksualne wykorzystywanie nieletniego przez księdza lub diakona, musi być rozpoczęte wstępne dochodzenie zgodnie z kanonem 1722 Kodeksu Prawa Kanonicznego, lub kanonem 1473 Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich. Podczas dochodzenia oskarżony jest uznawany za niewinnego i wszelkie właściwe środki powinny być przyjęte by ochronić jego reputację. Oskarżony powinien być zachęcany do skorzystania z pomocy adwokatów cywilnych i kanonicznych a także powinien bezzwłocznie być informowany o rezultatach dochodzenia. Kiedy wystarczające dowody zostaną zebrane potwierdzając, że seksualne nadużycie nieletniego miało miejsce, Kongregacja Doktryny Wiary powinna być powiadomiona. biskup/patriarcha powinien wówczas zastosować środki ostrożności wspomniane w kanonie 1722 Kodeksu Prawa Kanonicznego, lub kanonie 1473 Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich, jak np. oddalić oskarżonego od świętej posługi lub jakiegoś urzędu i zadania kościelnego, oraz nakazać lub zakazać pobytu w

jakimś miejscu lub terytorium, a nawet zabronić publicznego uczestnictwa w Najświętszej Eucharystii do czasu podania wyników procesu.

7. Oskarżony może być nakłoniony do wykonania lub zachęcony do dobrowolnego skorzystania z właściwego medycznego i psychologicznego badania w placówce wspólnie wybranej przez oskarżonego i diecezję/eparchię.

8. Kiedy, po przeprowadzonym właściwym, zgodnym z prawem kanonicznym procesie, został wyznany (przez oskarżonego) lub ustalony choćby pojedynczy czyn dopuszczający się seksualnego wykorzystywania nieletniego przez księdza lub diakona, wtedy winny ksiądz lub diakon na stałe będzie ukarany odsunięciem od pełnienia jego funkcji, nie wykluczając wydalenia ze stanu duchownego, jeśli sprawa da ku temu podstawę (Kodeks Prawa Kanonicznego, kanon 1395 §2; Kodeks Kanonów Kościołów Wschodnich, kanon 1453 §1).(4)

A. W każdej sprawie, w której jest konieczne zastosowanie kar kanonicznych, muszą być zachowane procedury prawa kanonicznego, jak również muszą być przestrzegane pewne postanowienia prawne (zobacz *Kanoniczne przestępstwa dotyczące nadużyć seksualnych i usunięcia ze stanu kapłańskiego*, 1995; List Kongregacji Doktryny Wiary, z dnia 18 maja, 2001r.). Jeżeli Kongregacja Doktryny Wiary została poinformowana i przejęła sprawę do rozpatrzenia ze względu na szczególne okoliczności, ona będzie kierować diecezjalnym biskupem/patriarchą o sposobie postępowania (Artykuł 13, "Normy Procesowe" z *Motu proprio Sacramentorum sanctitatis tutela*, AAS, 93, 2001, p. 787). Jeśli sprawa byłaby inaczej zastrzeżona przepisami, ponieważ nadużywanie seksualne nieletnich jest ciężkim wykroczeniem, biskup/patriarcha może zwrócić się do Kongregacji Doktryny Wiary o odstąpienie od tych przepisów, przedstawiając wystarczająco ważną przyczynę. Dla zachowania wymagań procesu kanonicznego, oskarżony powinien być zachęcony do skorzystania z pomocy cywilnych i kanonicznych adwokatów. Jeżeli jest to konieczne, diecezja/eparchia ma obowiązek zapewnić księdzu poradę kanoniczną. Podczas trwania procesu karnego powinny być zachowane przepisy zawarte w kanonie 1722 Kodeksu Prawa Kanonicznego, lub kanonie 1473 Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich.

B. Jeśli kara wydalenia ze stanu kapłańskiego nie została zastosowana (np. ze względu na zaawansowany wiek lub niesprawność fizyczną), winny powinien poświęcić swoje życie modlitwie i pokucie. Nie będzie on mógł publicznie celebrować Mszy świętej ani udzielać sakramentów. Powinien być poinstruowany, aby nie nosił stroju duchownego i nie przedstawiał się publicznie jako ksiądz.

9. Podczas trwania procesu karnego, diecezjalny biskup/patriarcha posiada władzę wykonawczą i zgodnie z ustaleniami powszechnego prawa Kościoła, stosując akt administracyjny może winnego duchownego pozbawić jego urzędu, ograniczyć lub oddalić go od świętej posługi i zadań kościelnych. (5) Ponieważ wykorzystywanie seksualne nieletnich jest uznane za przestępstwo w powszechnym prawie Kościoła (kanony 1395 §2 Kodeksu Prawa Kanonicznego; kanon 1453 § 1 Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich) i jest również przestępstwem we wszystkich okręgach sądowych Stanów Zjednoczonych, dlatego dla zachowania dobra ogólnego i przepisów prawa kanonicznego diecezjalny biskup/patriarcha powinien użyć swej władzy wykonawczej, dla zapewnienia, że żaden kapłan lub diakon, który dopuścił się nawet jednego czynu seksualnego nadużycia nieletniego, jak określono powyżej, nie będzie kontynuował czynnie swej posługi.

10. Ksiądz lub diakon może w każdym czasie poprosić o dyspensę z stanu duchownego. W szczególnych przypadkach biskup/patriarcha, może zwrócić się do Ojca Świętego z prośbą o zwolnienie księdza lub diakona ze stanu duchownego "ex officio" (z urzędu), nawet bez zgody księdza lub diakona.

11. Diecezje/eparchie mają się dostosować do wszelkich odpowiednich przepisów prawa cywilnego w składaniu raportu o wniesionym zarzucie seksualnego wykorzystywania nieletnich do władz cywilnych i mają współpracować w jego dochodzeniu. W każdym przypadku, diecezja/eparchia ma obowiązek chronić praw osoby poszkodowanej i służyć poradą w zgłoszeniu raportu władzom publicznym. (7)

12. Żaden ksiądz lub diakon, który dopuścił się czynu nadużycia seksualnego nieletniego nie powinien być przeniesiony do pełnienia posługi kapłańskiej w innej diecezji/eparchii. Każdy biskup/patryjarcha, który przyjmuje księdza lub diakona spoza swojej jurysdykcji powinien pozyskać niezbędne informacje dotyczące każdego przeszłego czynu seksualnego nadużycia nieletniego popełnionego przez księdza lub diakona, którego to dotyczy.

Zanim taki diecezjalny/eparchialny ksiądz lub diakon będzie mógł być przeniesiony w celu zmiany stałego miejsca pobytu do innej diecezji/eparchii, jego diecezjalny biskup/patriarcha powinien przekazać, w poufny sposób, biskupowi zamierzonego stałego miejsca zamieszkania, każdą i wszelkie informacje dotyczące jakiegokolwiek czynu seksualnego nadużycia nieletniego oraz wszelkie inne informacje sugerujące, że ten (ksiądz lub diakon) stanowił lub może stanowić niebezpieczeństwo dla dzieci i młodzieży.

W przypadku zmiany miejsca stałego pobytu zamieszkania członka Instytutu Życia Konsekwowanego lub Stowarzyszenia Życia Apostolskiego do lokalnej społeczności w diecezji/eparchii, najwyższy przełożony powinien poinformować diecezjalnego biskupa/patriarchę i udzielić mu, zachowując granice poufności zawarte w przepisach prawa cywilnego i kanonicznego, wszelkich informacji dotyczących każdego czynu seksualnego wykorzystania nieletniego oraz wszelkich innych informacji wskazujących, że on był lub może być zagrożeniem dla dzieci i młodzieży, aby biskup/patriarcha mógł właściwie osądzić, czy są zachowane odpowiednie środki ostrożności dla ochrony dzieci i młodzieży. Należy to wykonać z należnym uznaniem legalnego autorytetu biskupa/patriarchy; określonym w kan. 678, Kodeksu Prawa Kanonicznego (kan. 415 §1 oraz kan. 554 §2 Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich) i kan. 679 Kodeksu Prawa Kanonicznego; oraz autonomię życia religijnego (kan. 586 Kodeksu Prawa Kanonicznego).

13. Uwaga powinna być zawsze poświęcona ochronie praw wszystkich zaangażowanych stron, szczególnie tych osób, które złożyły zarzut, o seksualnym wykorzystaniu jak również osoby, przeciwko którym ten zarzut został wniesiony. Jeżeli zarzut okazał się niewiarygodny, wówczas powinny być podjęte wszelkie możliwe kroki do przywrócenia dobrego imienia osobie fałszywie oskarżonej.

Uwagi

1 Niniejsze Normy stanowią partykularne prawo dla diecezji, patriarchatów, Instytutów Życia Konsekwowanego oraz Stowarzyszeń Życia Apostolskiego na terenie Stanów Zjednoczonych i odnoszą się do wszystkich kapłanów i diakonów, którzy wykonują posługę duszpasterską w Kościele w Stanach Zjednoczonych. Jeśli wyższy przełożony Instytutu Życia Konsekwowanego lub Stowarzyszenia Życia Apostolskiego zastosuje i interpretuje te Normy do życia wewnętrznego i zarządzania instytutem lub stowarzyszeniem, ma on obowiązek czynić to zgodnie z powszechnym prawem Kościoła i odpowiednim prawem instytutu lub stowarzyszenia.

2 Jeśli pozostaje jakakolwiek wątpliwość czy poszczególny czyn kwalifikuje się jako zewnętrznie i obiektywnie ciężkie wykroczenie, w tym wypadku powinny być skonsultowane pisma dotyczące nauczania uznawanych, moralnych teologów, jak również powinna być zasięgnięta opinia znanych ekspertów (*Kanoniczne Kary*, str. 6). Ostatecznie, do obowiązków diecezjalnego biskupa/patriarchy, po zasięgnięciu opinii kwalifikowanej Rady Nadzorczej, należy ustalenie „ciężkości” rzekomego czynu.

3. Należyne uznanie powinno być okazane wobec władzy ustawodawczej każdego ze Wschodnich Kościołów Katolickich.

4 Wydalenie z czynnej służby duchownej jest wymagane niezależnie od tego czy duchowny został rozpoznany przez kwalifikowanych ekspertów jako pedofil czy jako chory na związane zaburzenia seksualne, które wymagają profesjonalnego leczenia.

Odnośnie użycia określenia “posługa duszpasterska” wobec duchownych członków Instytutów Życia Konsekwentnego oraz Stowarzyszeń Życia Apostolskiego, powinny być zachowane przepisy kanonów 678 i 738, jak również w odpowiednim odniesieniu kanony 586 i 732.

5 Cyt. Kodeks Prawa Kanonicznego, kan. 35-58, 149, 157, 187-189, 192-195, 277 §3, 381 §1, 383, 391, 1348, i 1740-1747. Cyt. Kodeks Kanonów Kościołów Wschodnich, kan. 1510 §1 i 2, 1°-2°, 1511, 1512 §§1-2, 1513 §§2-3 i 5, 1514-1516, 1517 §1, 1518, 1519 §2, 1520 §§1-3, 1521, 1522 §1, 1523-1526, 940, 946, 967-971, 974-977, 374, 178, 192 §§1-3, 193 §2, 191, i 1389-1396.

6 Diecezjalny biskup/patriarcha może użyć swojej władzy wykonawczej, aby zastosować jedno lub więcej z następujących działań administracyjnych (Kodeks Prawa Kanonicznego, kan. 381, 129 i następujące; Kodeks Kanonów Kościołów Wschodnich, kan. 178, 979 i następujące.):

a) Może zarządzać, aby oskarżony dobrowolnie zrezygnował z jakiegokolwiek obejmowanego urzędu kościelnego (Kodeks Prawa Kanonicznego, kan. 187- 189; Kodeks Kanonów Kościołów Wschodnich, kan. 967-971).

b) W przypadku gdy oskarżony odmówi rezygnacji, a diecezjalny biskup/patriarcha osądzi, że oskarżony rzeczywiście nie jest odpowiednim (Kodeks Prawa Kanonicznego, kan. 149 § 1; Kodeks Kanonów Kościołów Wschodnich kan. 940) w tym czasie do obejmowania poprzednio nadanego mu urzędu (Kodeks Prawa Kanonicznego, kan. 157), może on usunąć taką osobę z urzędu zgodnie z przepisami prawa kanonicznego (Kodeks Prawa Kanonicznego kan. 192-195, 1740-1747; Kodeks Kanonów Kościołów Wschodnich, kan. 974-977, 1389-1396).

c) Duchownemu, który nie zajmuje w diecezji/eparchii żadnego urzędu, mogą być odebrane administracyjnie jakiegokolwiek poprzednio delegowane zadania kościelne (Kodeks Prawa Kanonicznego, kan. 391 §1 and 142 §1; Kodeks Kanonów Kościołów Wschodnich, kan. 191 §1 and 992 §1), podczas gdy jakiegokolwiek „*de iure*” zadania kościelne mogą być odebrane lub ograniczone przez kompetentną władzę zgodnie z przepisami prawa (np. Kodeks Prawa Kanonicznego, kan. 764; Kodeks Kanonów Kościołów Wschodnich, kan. 610 §§2-3).

d) Diecezjalny biskup/patriarcha może również postanowić, że okoliczności dotyczące poszczególnego przypadku stanowią właściwy i rozsądny powód dla księdza do celebrowania Eucharystii bez obecności wiernych (Kodeks Prawa Kanonicznego, kan. 906). Biskup może zakazać księdzu publicznego celebrowania Eucharystii i udzielania sakramentów, dla dobra Kościoła i jego własnego.

e) W zależności od ciężkości przypadku, diecezjalny biskup/patriarcha może również udzielić duchownemu dyspensy (Kodeks Prawa Kanonicznego, kan. 85-88; Kodeks Kanonów Kościołów Wschodnich, kan. 1536 §1-1538) od obowiązku noszenia stroju duchownego, (Kodeks Prawa Kanonicznego kan. 284; Kodeks Kanonów Kościołów Wschodnich, kan. 387) może również nalegać by tego zaniechał, dla dobra Kościoła i jego własnego.

Takie postępowanie administracyjne powinno być wydane na piśmie i za pomocą dekretu (Kodeks Prawa Kanonicznego, kan. 47-58; Kodeks Kanonów Kościołów Wschodnich, kan. 1510 §2, 1°-2°, 1511, 1513 §§2-3 oraz 5, 1514, 1517 §1, 1518, 1519 §2, i 1520), aby objęty nimi duchowny mógł skorzystać z rekursu zgodnie z przepisami prawa (Kodeks Prawa Kanonicznego kan. 1734 i następujące; Kodeks Kanonów Kościołów Wschodnich, kan. 999 i następujące).

7 Zastosowanie kanonicznych norm wewnętrznych dla Kościoła nie jest zamierzone w żadnym przypadku do ukrycia wykroczenia przed jakimkolwiek postępowaniem cywilnym, które powinno być podjęte. W ten sam sposób, Kościół potwierdza swoje prawo do uchwalania prawnych zasad dla wszystkich jego członków odnośnie wymiarów postępowania kościelnego w przypadku wykroczeń seksualnych nadużyć nieletnich.